

A hátukon visznek egy széteső rendszert, egymást támogatják, miközben belefáradnak és belebetegednek, hogy gyerekeket neveljenek.

Felmérés az oktatásban dolgozók mentális helyzetéről.

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) Ifjúsági Tagozata 2020. szeptember 15-e és október 15-e között végzett online kérdőíves felmérést, amelyben az oktatásban dolgozók mentális egészségéről és ezzel kapcsolatos észrevételeikről, igényeikről igyekezett helyzetképet kapni.

A kérdőív a COVID-19 második hulláma elején készült, de nem vonatkozott kérdés a vírusra, viszont a végén lehetőség volt megjegyzéseket hagyni, ahol többen utaltak a járványhelyzetből adódó félelmekre.

Egy hónap alatt 1496-an töltötték ki a felmérést, ebből 1281 nő (85,6%) és 215 férfi (14,4%).

A megyei eloszlást tekintve elég erős torzítást tapasztalunk: az egy-egy megyében megfigyelhető magasabb kitöltési arány (pl. Budapest, Győr-Moson-Sopron) abból adódhat, hogy ezen régiókban több személyhez jutott el a kérdőív, feltételezhetően az ott élő szakszervezeti tagok aktivitásának, megosztásának köszönhetően.

Melyik megyében dolgozol?

Megye	A teljes minta %-a
Baranya	7.4 %
Borsod-Abaúj-Zemplén	4.9 %
Budapest	14.6 %
Bács-Kiskun	6.9 %
Békés	7.6 %
Csongrád-Csanád	9.2 %
Fejér	2.0 %
Győr-Moson-Sopron	10.7 %
Hajdú-Bihar	2.5 %
Heves	2.1 %
Jász-Nagykun-Szolnok	3.7 %
Komárom-Esztergom	1.3 %
Nógrád	0.5 %
Pest	5.5 %
Somogy	6.1 %
Szabolcs-Szatmár-Bereg	4.7 %
Tolna	2.3 %
Vas	1.3 %
Veszprém	2.4 %
Zala	4.3 %

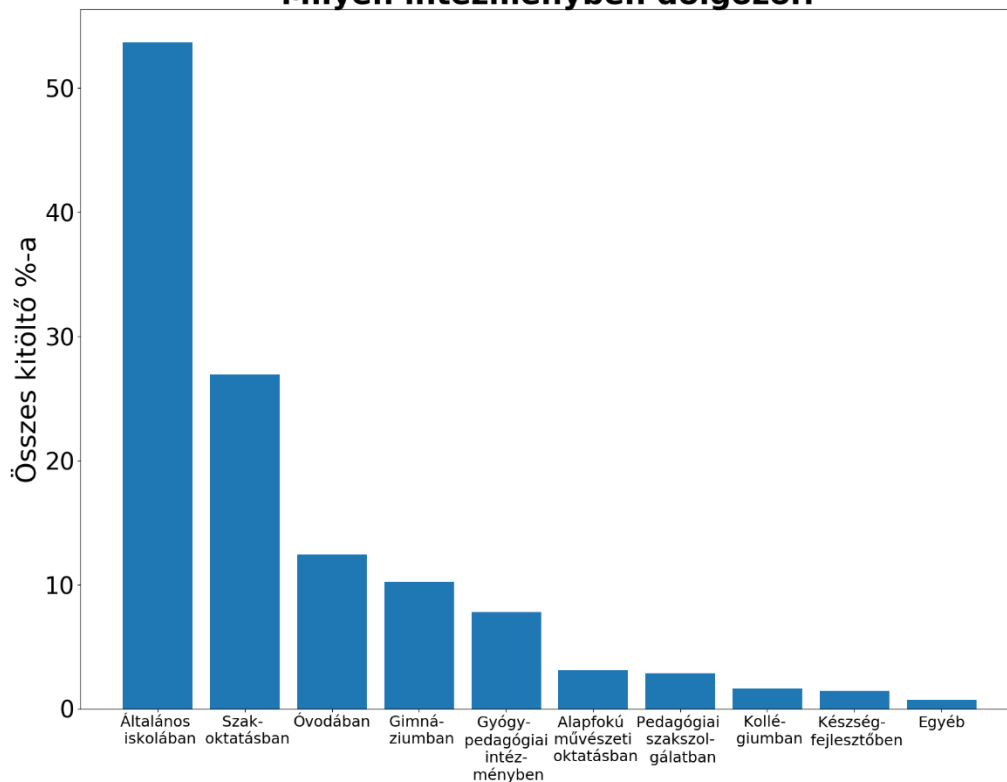
A kérdőívet annak ellenére, hogy egy ifjúsági tagozat indította, zömében nem a 40 év alattiak (27,4%), hanem az afölötti korosztály töltötte ki, ami közelebb áll a valós foglalkoztatási korfához is.

Hány éves vagy?

Életkor (év)	Fő	A teljes minta %-a
25 év vagy annál fiatalabb	54	3.6 %
26-30	129	8.6 %
31-35	78	5.2 %
36-40	149	10.0 %
41-45	208	13.9 %
46-50	242	16.2 %
51-55	298	19.9 %
56 év felett	338	22.6 %

A kitöltők nagy része általános iskolai ellátásban foglalkoztatott, illetve kiemelendő a július 1-jétől teljes átalakításon átesett, ma már szakoktatásnak hívott terület aktivitása. Azon kollégákat, akik több ellátási területen dolgoznak (pl. gyógypedagógusok, szakos tanárok), minden kategóriába besoroltuk.

Milyen intézményben dolgozol?

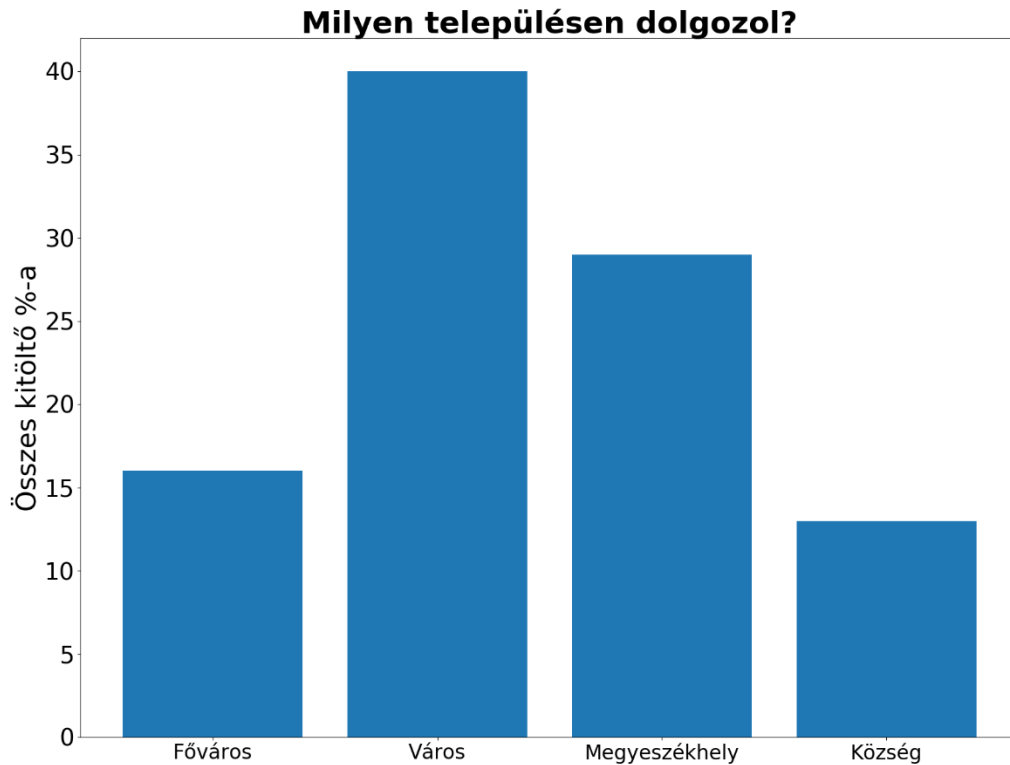

Pedagógusok Szakszervezete (PSZ)

Országos Ifjúsági Tagozata

fiatalpsz@gmail.com

A munkavégzés helyét illetően főként a városokban és megyeszékhelyeken dolgoztak a kitöltők, ahogy az ábrán is látható.

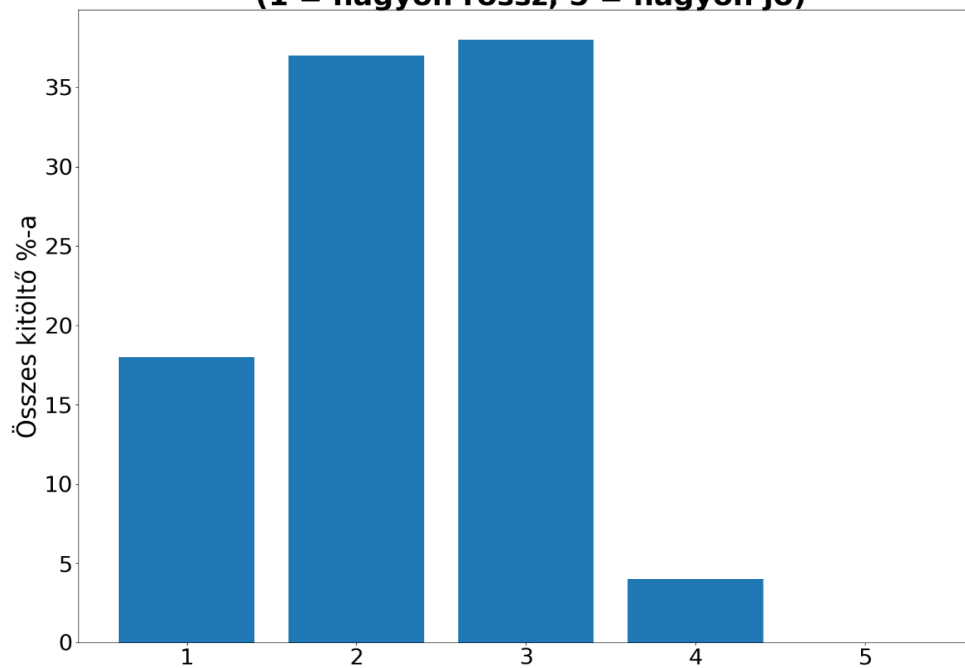

A demográfiai kérdések után hat területen kértük a kollégákat, hogy a hagyományos 1-5-ig rendszerben osztályozva osszák meg véleményüket. Az egyes kérdésekre adott válaszok eloszlását a mellékelt ábrák mutatják, a szöveges leírásban a medián értékeket közöljük.

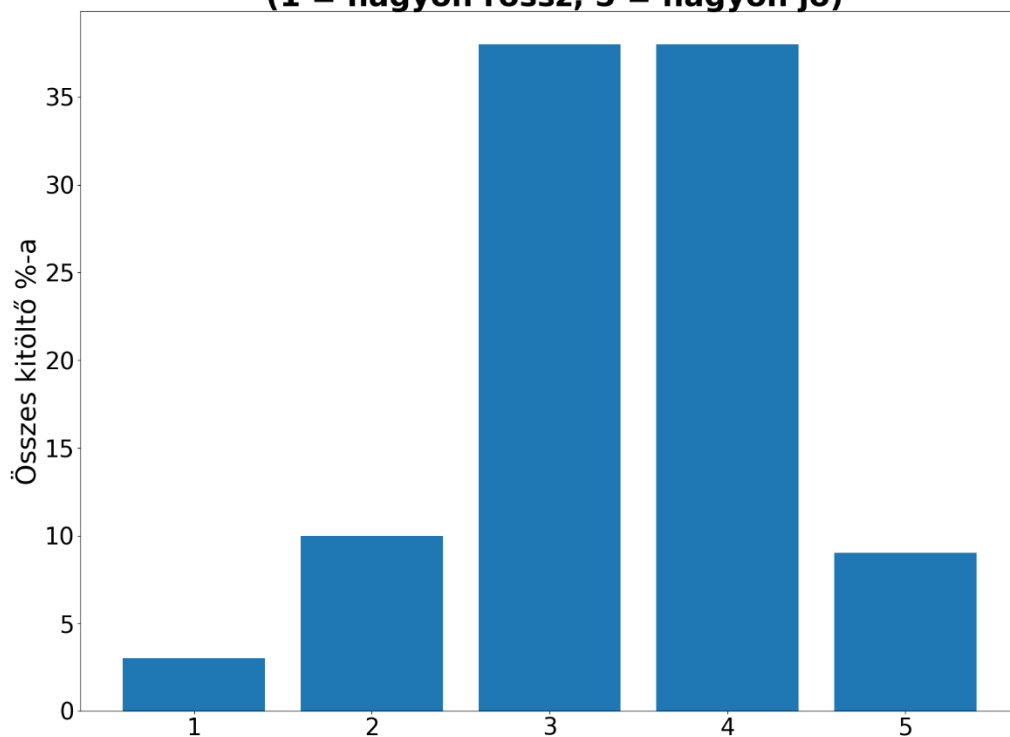
A leggyengébb értékelést az **oktatás állapota** kapta, amelyet erős kettesre osztályoztak. Ezt követően a **munkahelyi légkör** következett egy erős közepes értékeléssel. Az oktatásban dolgozók ezt követően az **intézmények vezetőségeivel, a szülőkkel, valamint a saját kollégáikkal** való kapcsolatot értékelték jóra. Ezen belül is leolvasható az ábrákról, hogy a magasabb értékelések leginkább a saját kollégákkal való kapcsolatra voltak jellemzőek. Megnyugodtunk, hogy a **kollégák gyerekekkel való kapcsolatai** ötösré rúgtak, tehát van miért bejárni dolgozni.

Kérjük, hogy osztályozd a magyar oktatás aktuális állapotát!
(1 = nagyon rossz, 5 = nagyon jó)

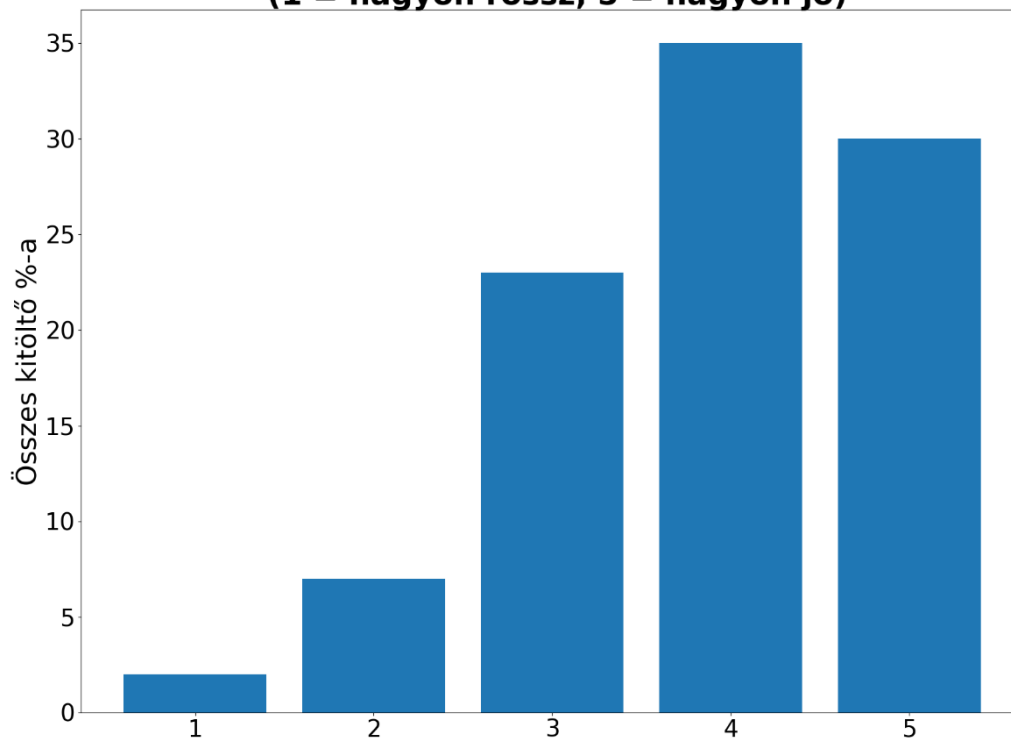

Kérjük, hogy osztályozd az intézményed/munkahelyed légkörét!
(1 = nagyon rossz, 5 = nagyon jó)

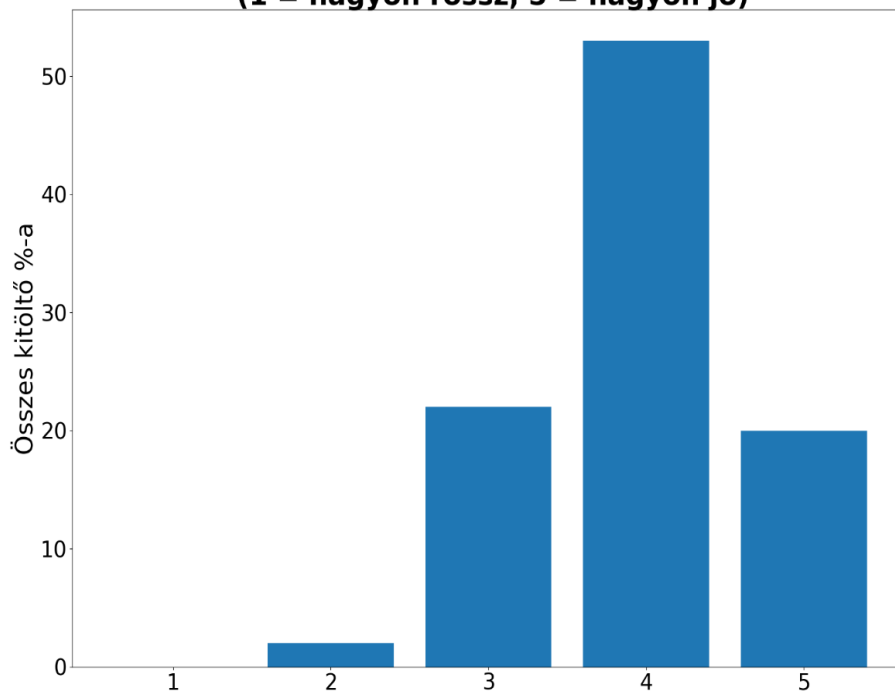

**Kérjük, hogy osztályozd az intézményed
vezetőségével való kapcsolatodat!
(1 = nagyon rossz, 5 = nagyon jó)**

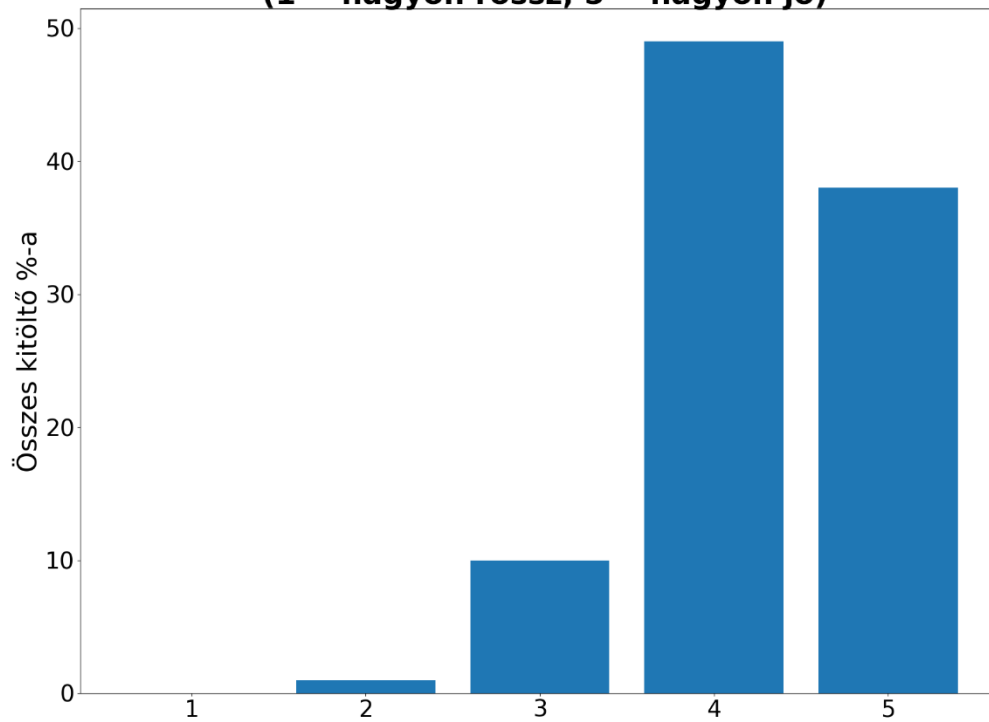

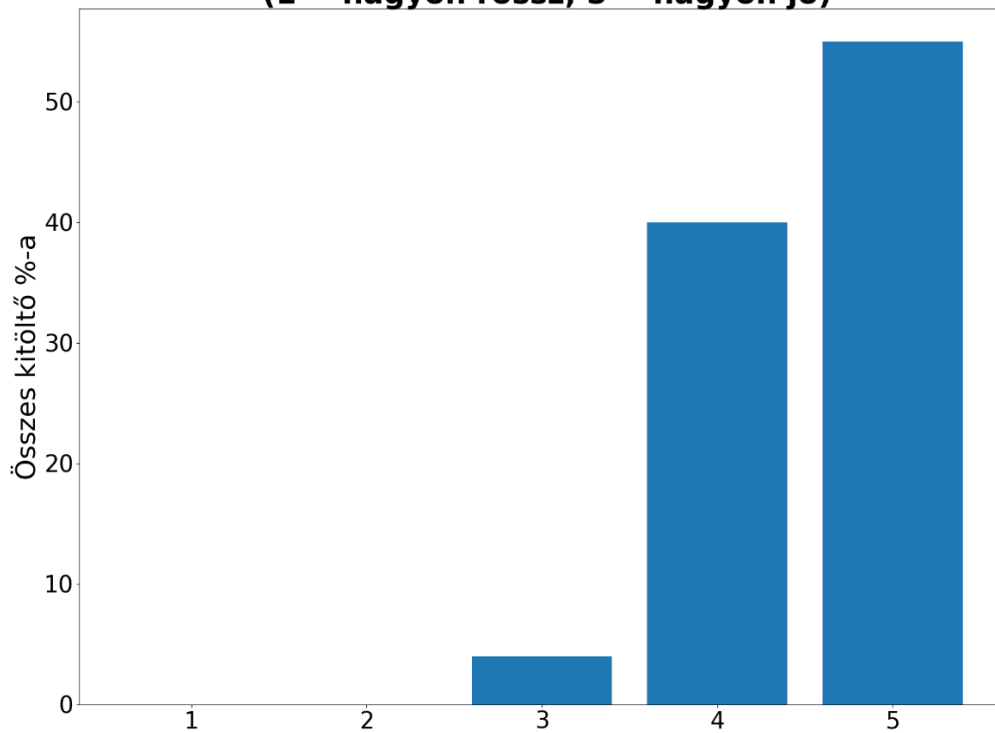
**Kérjük, hogy osztályozd az általad tanított/ellátott
gyerekek szüleivel való kapcsolatodat!
(1 = nagyon rossz, 5 = nagyon jó)**

**Kérjük, hogy osztályozd a kollégáiddal való kapcsolatodat!
(1 = nagyon rossz, 5 = nagyon jó)**

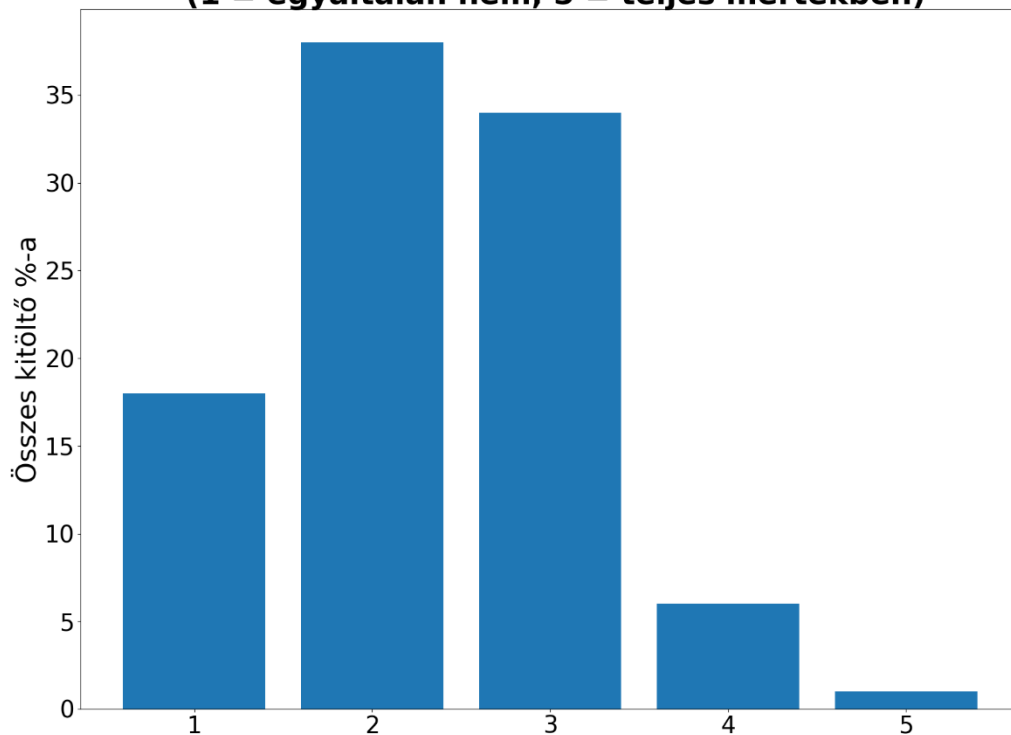

**Kérjük, hogy osztályozd a gyerekekkel való kapcsolatodat!
(1 = nagyon rossz, 5 = nagyon jó)**

Külön vizsgáltuk a rekreációra nyíló lehetőségeket a tanév közben és a nyári szünetben. A szemeszteri időszakban 2-esre értékelték kollégáink a feltöltődésre jutó időt. Ezt követően megkérdeztük, hogy az elmúlt 3 évben együtt tudtak-e nyaralni legalább 5 napot a családjukkal. A számunkra is meglepő 38,6%-os nem válasz azt jelenti, hogy 10-ből közel 4 oktatási dolgozónak nem jut lehetősége utazással egybekötött aktív együttlétre a közeli családtagjaival a nyári szabadságolások ideje alatt.

**Szerinted mennyire jut időd feltöltődésre,
kikapcsolódásra a tanév során?
(1 = egyáltalán nem, 5 = teljes mértékben)**

A nagyon gyenge munkaegészség-védelmi tudatosság már a Covid-19 előtt is nyilvánvaló volt a számunkra, amivel arcpirítóan keveset foglalkozunk az oktatás területén. Az utolsó ismert mérések heti átlag 55 órát jeleznek, amit egy kollégánk a munkájához köthetően tölt el, így nem volt meglepő, hogy egyre több fizikai tünetre panaszkodnak, ami a válaszadók 12,6%-a esetében diagnosztizáltan jelen is van. Ami ennél is kétségbeejtőbb, az az, hogy 52%-uk feltételezi, hogy a munkának betudhatóan érzékel magán olyan tüneteket, amiket nem erősített meg orvosi vizsgálat. Ezek milyenségét, erősségét, életminőséget befolyásoló komponenseit nem vizsgáltuk.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy az egyes kérdésekre adott értékelések hogyan függenek össze egymással. Statisztikailag jelentős pozitív együttjárást mutatott, hogy minél magasabbra értékelte valaki az oktatás állapotát, annál jobb volt a kapcsolata a vezetőséggel, a kollégákkal, a szülőkkal, annál pozitívabban értékelte a légkört és annál több ideje jutott feltöltődésre. Emellett az oktatás állapotáról szóló véleményt leszámítva az összes oktatási résztvevővel való kapcsolat pozitívan korrelált egymással, valamint ezek kellemesebb légkörrel, illetve több rekreációs idővel párosultak. Abból a szempontból, hogy valaki eljut-e nyaralni vagy sem, jelentős különbségek mutatkoztak az egyes értékelésekben: azok a kitöltők, akik az elmúlt három évben eljutottak nyaralni a családjukkal, jobbnak ítélték meg az oktatás állapotát, a szülőkkal való kapcsolatot és az iskola légkörét, illetve nekik több idejük jut feltöltődésre a tanév során is, szemben azokkal, akiknek nem volt lehetősége nyaralni.

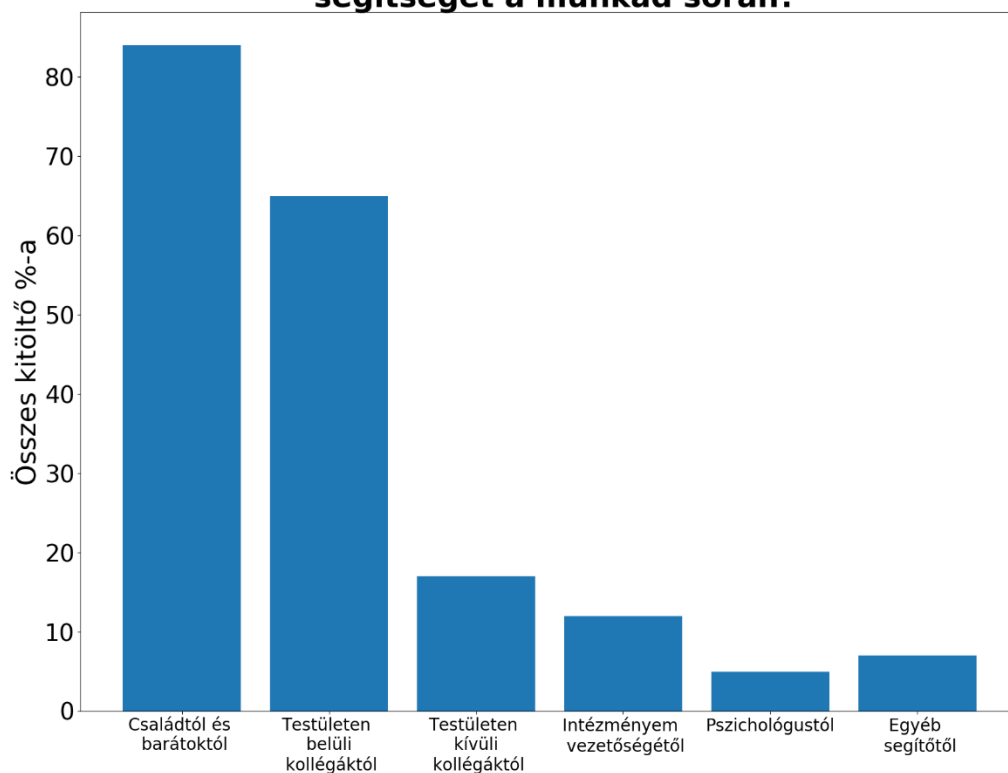
A nemi különbségeket vizsgálva a gyerekekkel és szülőkkal való kapcsolatban a női alkalmazottaknál magasabb számokat mértünk. A női kollégáknak ugyanakkor szignifikánsan kevesebb ideje jut kikapcsolódásra, mint a férfi kollégáknak. A munkából adódó egészségügyi problémákat illetően a

férfiak gyakrabban válaszolták azt, hogy nincs fizikai tünetük, és ritkábban állították, hogy van, de nem diagnosztizált.

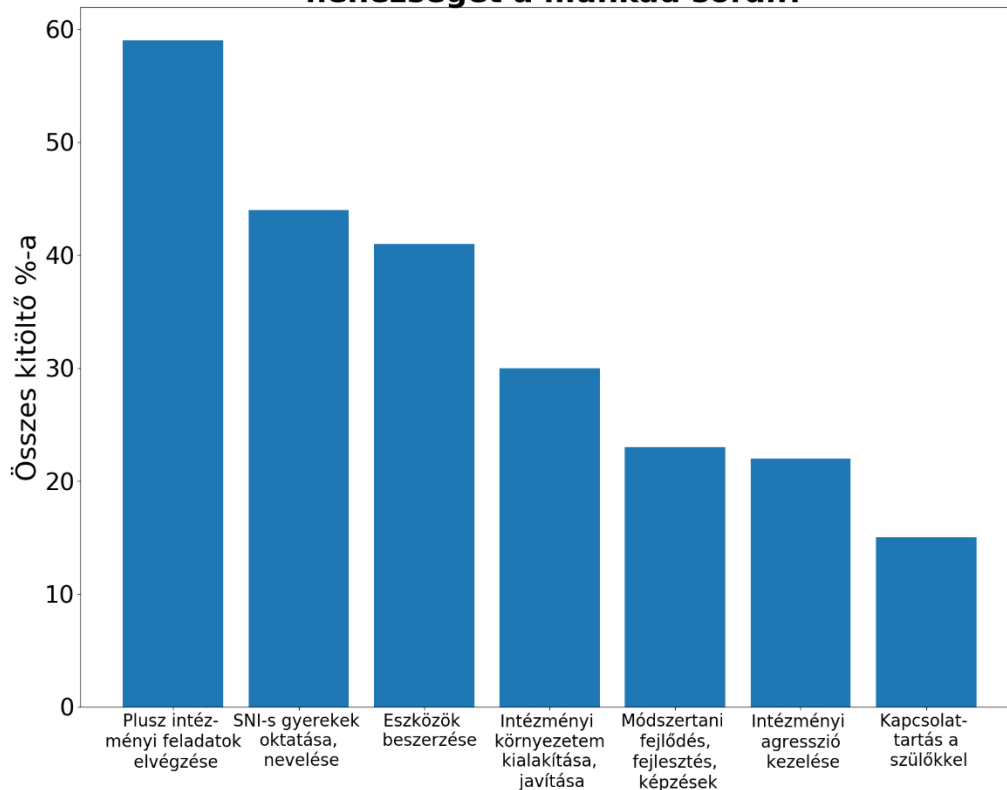
Arra is kíváncsiak voltunk, hogy kollégáink kikhez fordulnak elsősorban segítségért, ha lelki problémát észlelnek magukon. Többségük természetesen a családjával, majd a közvetlen kollégáival osztja meg gondolatait. A professzionális segítségnyújtást viszont csak nagyon kevesen veszik igénybe. Ezek közül is elhanyagolható az iskolapszichológusok felkeresése, akik jobb esetben helyben lennének és feladatuk is bizonyos esetekben a kollégáknak gyújtandó támogatás. Gyakorlatban tudjuk, hogy ez az ellátási rendszer anomáliájából és az iskolapszichológusok hiányából adódóan nem működhetne a legtöbb helyen.

Kitől kapsz/kérsz leginkább mentális segítséget a munkád során?

A legnagyobb nehézségeket vizsgálva nem meglepő módon a plusz intézményi terhek jelentek meg a kitöltők közel 60%-ánál, ami a pályázatok írásában, a szokásos és plusz intézményi programok szervezésében nyilvánul meg. Ezek generálják a pedagógusok többlet terheit és egyik legnagyobb frusztrációját, amelyek a szakemberhiánnyal évről évre nőnek. Ha viszont nincsenek plusz programok, pályázatok, akkor az intézmény veszít a renoméjából, elesik egyébként sok esetben igen hasznos lehetőségektől (bár itt jegyeznék meg az utóbbi időben hatalmas késéssel kifizetett programokat, vagy a pályázaton pénzen nyert informatikai eszközöket, amik 2 év után sem érkeznek meg).

Mi jelenti számodra a legnagyobb nehézséget a munkád során?

Nem okozott meglepetést, hogy a kitöltők 45%-a szerint a sajátos nevelési igényű gyerekekkel történő munka nehezíti meg mindennapjaikat. A rideg integráció (előkészítés és gyógypedagógiai segítőkapcsolat nélkül próbálják megvalósítani az együttnevelést) fogalma nem mai eredetű, de több, mint 10 év alatt nem sikerült megfelelő szakembert képezni, megfelelő kiegészítő képzést biztosítani a pályán lévőknek, valamint átalakítani a pedagógus képzést, hogy ne kudarcként és teherként éljék meg a különféle atipikus tanulókkal való foglalkozást a kollégák. Hatalmas kudarca az oktatásirányításnak, hogy az integráció szerepét egyre több helyen kérdőjelezzik meg, és rengeteg konfliktust teremt az ellátó intézményekben az oktatásban résztvevő minden szereplő között (dolgozók, szülők, gyerekek).

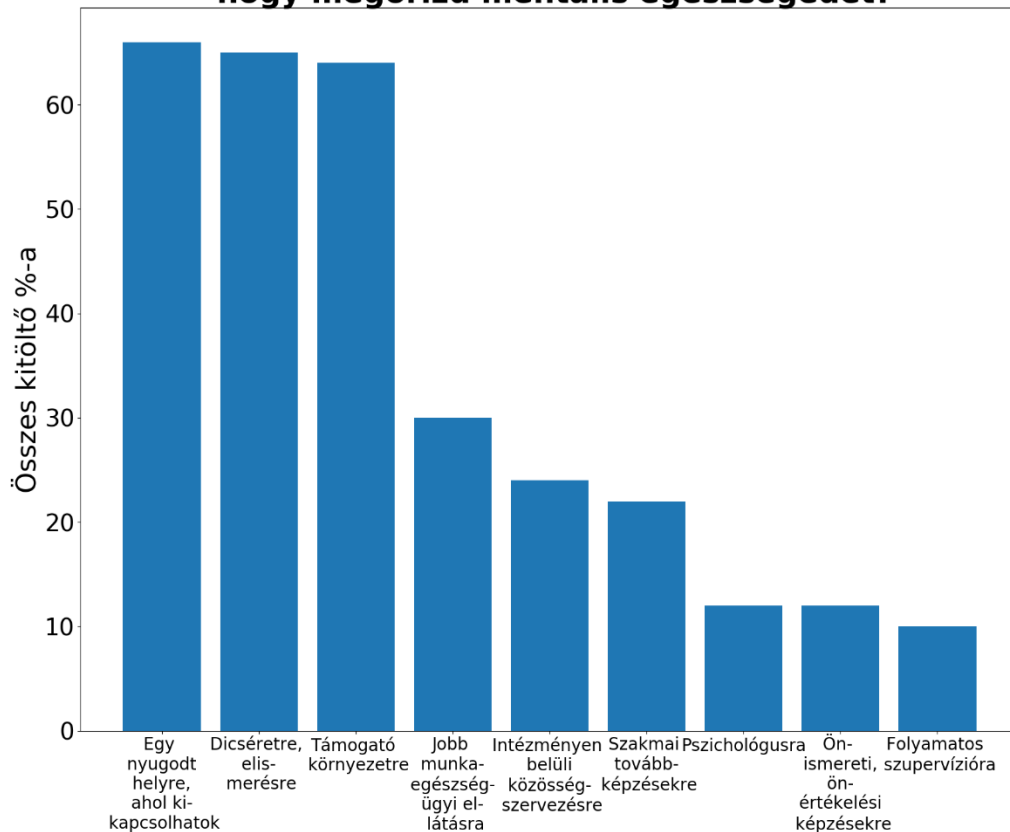
Ezzel szemben a válaszadók alig 23%-a tartotta fontosnak az intézményi agresszió kezelését, amely pont az idei tanévben került a kormányzat és az oktatás zászlójára, valamint ennek örömére 500 iskolaőr státuszt nyitott. Két dolgot jegyeznénk meg ezzel kapcsolatban. Az iskolai agresszió mindig is jelen volt, ezek egy jelentős része köthető a sajátos nevelési igényhez, azaz részképeség (diszgráfia, diszlexia, diszkalkulia) és/vagy pszichés zavarokhoz, hiszen jelentős frusztrációt okoz az iskolai sikertelenség. A korábban említett szakember- és módszertani hiányt nem egy rendőr jelenléte fogja megoldani. Az 500 iskolaőr helyett talán a meglévő betöltetlen gyógypedagógusi, pszichológusi, szociális munkás státuszokat kellett volna vonzóbbá tenni. A másik észrevételünk, hogy az agresszió áttevődött az online térbe és az iskolában töltött időn túlra, amihez édes kevés a gumibotos erőszakszervezet iskolákba telepítése.

Megkérdeztük a kollégáinkat, hogy mire lenne szükségük a munkahelyükön, hogy jobban érezzék magukat. A válaszadók közel kétharmada egy nyugodt helyre vágyik, ahol kikapcsolhat, több

dicsérettel is jobban el tudná képzelni a munkáját, valamint, hogy a környezetük támogassa őket, ha probléma merült fel. A válaszadók alig egyharmada igényel csak jobb munka-egészségügyi ellátást, ami meglepő az észlelt és diagnosztizált fizikai tünetek ismeretében. A második hullám függvényében hozzá kell tennünk, hogy nem tapasztaltunk szoros együttműködést az foglalkoztatás-egészségügyi orvosok és a kollégáink között, sőt, az utóbbi időben sajnos több helyen konfliktusos helyzetről számoltak be, ami tovább gyengíti az eddig sem túl szoros kapcsolatot.

Neked mire lenne szükséged ahhoz, hogy megőrizd mentális egészségedet?

A kérdőív végén lehetőséget hagytunk, hogy bármit üzenhessenek nekünk kollégáink, amivel körülbelül az egyhatodik élt is. Itt szintén megjelent az oktatásban dolgozók két régi vesszőparipája: az egzisztenciális megbecsülés hiánya mellett a rengeteg túlmunkát és az adminisztratív leterheltséget említették meg.

A jövőben a PSZ Ifjúsági Tagozata több figyelmet fordít az oktatásban dolgozók mentális egészségére, ezért várjuk mindazon kollégák és szakértők jelentkezését, akik megosztanák jó tapasztalataikat a közösségek érdekében. Célunk, hogy szakszerű és hiteles támogatásnyújtást kapjanak kollégáink az ellátás minden területén.

Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) Ifjúsági Tagozata

Balázs-Chrappán Tímea

Csomai Zsófia

Pandur Emese

Pedagógusok Szakszervezete (PSZ)

Országos Ifjúsági Tagozata

fiatalpsz@gmail.com

Dvorácskó Balázs

Külső segítség: Volosin Márta